

การวิเคราะห์อุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย: การศึกษาผลกระทบและแนวโน้ม

Analysis of the MICE Industry in Thailand: Impacts and Future Trends Worth Watching

อรธีรา มนุจันทรธ, อัญชิษฐา ภูอุดม และ ดนุพล แสงนาค

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Onteera Manujantarath, Danupon Sangnak and Aunchistha Poo-Udom

Kasetsart University

ประวัติย่อ

1. นางสาวอรธีรา มนุจันทรธ (Corresponding Author) นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการบริการและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน e-mail: softonteera@gmail.com

2. อาจารย์ ดร.อัญชิษฐา ภูอุดม อาจารย์ คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน e-mail: aunchistha.p@ku.th ความเชี่ยวชาญ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ บริหารธุรกิจ

3. อาจารย์ ดร.ดนุพล แสงนาค อาจารย์ คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน e-mail: danupon.s@ku.th ความเชี่ยวชาญ การจัดการบริหารธุรกิจ

Revised: March 9, 2025; Revised: August 23, 2025; Accepted: September 9, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ผลกระทบ การปรับตัว และแนวโน้มของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไมซ์ไทย ผ่านการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ และการวิพากษ์ผลงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิประกอบด้วยการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อมูลจากรายงาน สถิติ บทความวิจัย และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นต่าง ๆ ในอุตสาหกรรมไมซ์ ผลการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมไมซ์ไทยประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องก่อนสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่ต้องเผชิญความท้าทายอย่างมากในช่วงการแพร่ระบาด นำไปสู่การปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานไปสู่รูปแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัยในอุตสาหกรรมไมซ์ได้นำเสนอแนวคิดใหม่ 5 ประการสำคัญ ได้แก่ 1) การพัฒนาโมเดลธุรกิจไมซ์เชิงนวัตกรรม 2) การบูรณาการความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ 3) การเสริมสร้างระบบนิเวศไมซ์ดิจิทัล 4) การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ และ 5) การสร้างประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงานเชิงปฏิวัติ และบทความยังเสนอแนะแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ในด้านนโยบายและแผน การต่อยอดเชิงพาณิชย์ โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้อุตสาหกรรมไมซ์ไทยมีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมไมซ์, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, การปรับตัว, ความยั่งยืน, นวัตกรรมดิจิทัล

Abstract

This academic article aims to analyze the current situation, impacts, adaptations, and trends of the MICE industry in Thailand before, during, and after the COVID-19 pandemic, as well as to study approaches for developing and enhancing the competitiveness of Thailand's MICE industry. The study employs literature review, secondary data analysis, and critical examination of both quantitative and qualitative research. The secondary data analysis involved collecting and synthesizing information from reports, statistics, research articles, and other relevant sources related to the MICE industry, both domestically and internationally. Furthermore, qualitative analysis was conducted to explore various issues within the MICE industry. The findings reveal that Thailand's MICE industry experienced continuous success prior to the COVID-19 crisis but faced significant challenges during the pandemic, leading to a transformation of event formats toward online and hybrid models. Based on the analysis of research in the MICE industry, five new key concepts are proposed 1) development of innovative MICE business models 2) systematic integration of sustainability 3) enhancement of the digital MICE ecosystem 4) strategic human capital development and 5) revolutionary participant experience creation. The article also provides recommendations for MICE industry development in terms of policy and planning, commercial applications, infrastructure, and human resource development to strengthen Thailand's MICE industry, ensure its sustainability, and enhance its competitiveness at the international level.

Keywords: MICE industry, COVID-19, Adaptation, Sustainability, Digital innovation

บทนำ

อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE ย่อมาจาก Meetings, Incentives, Conventions, and Exhibitions) เป็นภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการท่องเที่ยว เชิงธุรกิจ การพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ไม่เพียงแต่สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยตรง แต่ยังมีผลกระทบเชิงบวกต่อภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ (พัฒนาพงศ์ ภูสุวรรณ, 2564) เนื่องจากการใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมงานที่มีกำลังซื้อสูง การจ้างงานในระบบห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนานวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการประชุมและการจัดแสดงนิทรรศการ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2565)

จากรายงานของสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) พบว่า อุตสาหกรรมไมซ์ของไทยก่อนเกิดวิกฤตสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยมากกว่า 220,000 ล้านบาท จากการจัดงานทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติรวมกว่า 1,294 งาน และมีผู้เข้าร่วมงานทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรวมประมาณ 36.2 ล้านคน (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2563) นอกจากนี้ ตามการจัดอันดับของ International Congress and Convention Association (ICCA) ในปี พ.ศ. 2562 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีการจัดงานประชุมนานาชาติมากเป็นอันดับที่ 4 ของทวีปเอเชีย และกรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองที่มีการจัดงานประชุมนานาชาติมากเป็นอันดับที่ 2 ของทวีปเอเชีย รองจากสิงคโปร์ (วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ และคณะ, 2564) ความสำเร็จดังกล่าวเป็นผลมาจากปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ความหลากหลายของสถานที่จัดงาน ทั้งในเมืองหลักและเมืองรอง คุณภาพการบริการที่มีมาตรฐานสากล ความคุ้มค่าด้านราคา ตลอดจนเสน่ห์ของวัฒนธรรมไทยและความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมสำหรับการจัดงานไมซ์ระดับนานาชาติ (Leerapun & Leelapornpisit, 2022)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่ออุตสาหกรรมไมซ์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (สมมาศ เลิศลักษณ์อรุณยา, 2565) มาตรการการจำกัดการเดินทางระหว่างประเทศ การเว้นระยะห่างทางสังคม และข้อจำกัดในการจัดกิจกรรมที่มีการรวมตัวของคนจำนวนมาก ส่งผลให้การจัดงานไมซ์ในรูปแบบเดิมต้องหยุดชะงักลงอย่างฉับพลัน ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไมซ์ต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวและการอยู่รอด นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในรูปแบบการดำเนินธุรกิจและการจัดงานไมซ์ (ศุภวรรณ ตีระรัตน์ และคณะ, 2564) ในช่วงวิกฤตการณ์ดังกล่าว เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้อุตสาหกรรมไมซ์สามารถดำเนินต่อไปได้ ผ่านการจัดงานในรูปแบบออนไลน์ (Virtual Events) และรูปแบบผสมผสาน (Hybrid Events) ที่ผสานการจัดงานแบบออฟไลน์และออนไลน์เข้าด้วยกัน (ทีมวิจัยอุตสาหกรรมไมซ์ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2564) การปรับตัวดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดในช่วงวิกฤตเท่านั้น แต่ยังเป็นการเปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการเข้าถึงผู้เข้าร่วมงานที่กว้างขวางมากขึ้น การลดต้นทุนในการจัดงาน และการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการนำเสนอและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมงาน

ในปัจจุบัน แม้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะคลี่คลายลง และข้อจำกัดต่าง ๆ ในการเดินทางและการจัดกิจกรรมจะผ่อนคลายมากขึ้น แต่อุตสาหกรรมไมซ์ก็ยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ ในยุคหลังโควิด (Post-COVID Era) ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม

ผู้บริโภค ความคาดหวังที่สูงขึ้นต่อการจัดงานในรูปแบบผสมผสาน การแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นจากประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค ตลอดจนความต้องการด้านความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้น (Senbeto et al., 2023) การฟื้นตัวของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก็เริ่มมีสัญญาณที่ดีขึ้น โดยในช่วงครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2565 มีการจัดงานไมซ์ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศกว่า 33,200 ล้านบาท (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2565) การฟื้นตัวดังกล่าวเป็นผลมาจากนโยบายและมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ การปรับตัวของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม และการกลับมาของความเชื่อมั่นในการจัดงานและการเดินทางระหว่างประเทศ การฟื้นตัวอย่างเต็มรูปแบบของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยและการกลับมาสู่ระดับก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงต้องใช้เวลา และต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การพัฒนาที่เหมาะสม (จิรา วัฒนาวณิชชัย, 2564) การพัฒนานุเคราะห์และโครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพของการจัดงาน ตลอดจนการสร้างความแตกต่างและจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางไมซ์ระดับโลก

โดยประเด็นด้านความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมก็ทวีความสำคัญมากขึ้นในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยเฉพาะในยุคหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมงานมีความตระหนักและความคาดหวังที่สูงขึ้นต่อการจัดงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม (Wang & Qi, 2022) การพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยในอนาคตจึงควรให้ความสำคัญกับมิติด้านความยั่งยืน ทั้งในแง่ของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การลดปริมาณขยะและของเสีย การสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น และการสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เพียงแต่จะช่วยลดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างจุดแข็งและความได้เปรียบในการแข่งขันในตลาดโลกอีกด้วย (วรรณวิมล ปรัชญาวาทิน, 2565) ด้านการแข่งขันระดับภูมิภาคและระดับโลก ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายจากประเทศคู่แข่งสำคัญในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และเวียดนาม ซึ่งมีการพัฒนาและลงทุนในอุตสาหกรรมไมซ์อย่างต่อเนื่อง (เพชรสุดา ภูมิพันธุ์, 2565) การรักษาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางไมซ์ชั้นนำจึงเป็นความท้าทายสำคัญที่ต้องได้รับการจัดการอย่างเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพ ผ่านการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของการให้บริการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย การนำเสนอจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทย และการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรทั้งในและต่างประเทศ ด้านการกระจายโอกาสและผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมไมซ์ การส่งเสริมและพัฒนาเมืองไมซ์รองเพื่อกระจายการจัดงานไปยังพื้นที่อื่น ๆ นอกเหนือจากกรุงเทพมหานครและหัวเมืองท่องเที่ยวหลัก ก็เป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยอย่างยั่งยืนและทั่วถึง (อรรธิกา พังสอาด และคณะ, 2564) การกระจายการจัดงานไปยังเมืองรองไม่เพียงแต่จะช่วยลดความแออัดในเมืองหลักและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นโอกาสให้เมืองรองได้แสดงศักยภาพและเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความหลากหลายและความน่าสนใจของประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางไมซ์อีกด้วย รวมถึงด้านการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการพัฒนาด้านอื่น ๆ การศึกษาวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับแนวโน้มและพฤติกรรมของผู้บริโภค ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมของอุตสาหกรรมไมซ์ การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนโยบายและมาตรการสนับสนุนต่าง ๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรม

จะช่วยให้การกำหนดทิศทางและกลยุทธ์การพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น (กนกกานต์ แก้วนุช, 2563)

บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ความท้าทายและโอกาสในยุคหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตลอดจนแนวทางการพัฒนาและขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ของไทยให้มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ และการสังเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมไมซ์ ตลอดจนนักวิชาการและผู้สนใจในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

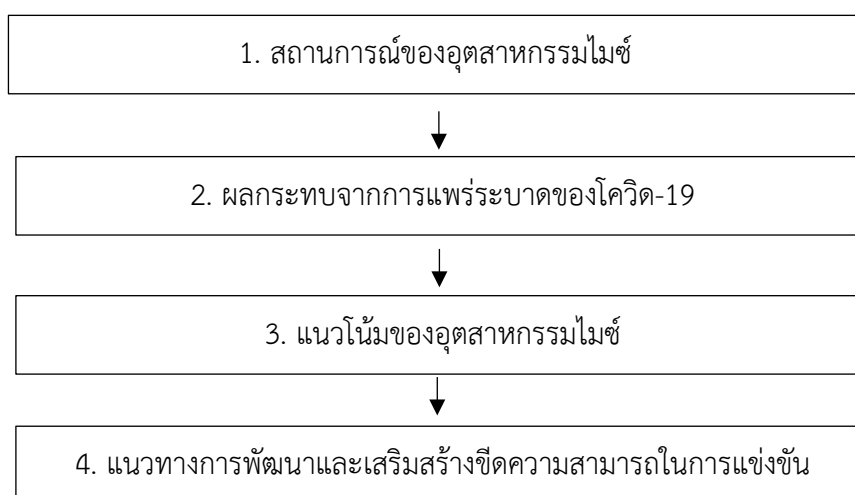
1. เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน ผลกระทบ และการปรับตัวของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทยในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ความยั่งยืน และการแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ประโยชน์ที่ได้รับ

การศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย: การศึกษาผลกระทบและแนวโน้ม มีประโยชน์ที่ได้รับ ดังนี้

1. ประโยชน์ทางการบริหารจัดการ ผู้บริหารและผู้ประกอบการสามารถเข้าใจและประเมินสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับการวางกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการและการตัดสินใจที่ถูกต้อง และยังช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับความต้องการและคาดหวังของผู้เข้าร่วมงาน โดยเฉพาะในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนิสัยของผู้บริโภค ส่งผลให้การบริหารจัดการและการดำเนินงานในอุตสาหกรรมไมซ์มีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ประโยชน์ทางวิชาการ เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่มีคุณค่าในเชิงวิชาการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภค แนวโน้มและวิธีการดำเนินธุรกิจในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยสามารถนำไปสู่การพัฒนานโยบายและมาตรการที่เหมาะสมในการส่งเสริมการเติบโตและความยั่งยืนในอุตสาหกรรมไมซ์ และเป็นการสร้างพื้นฐานสำหรับการวิจัยในอนาคต โดยการเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมและเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลก

การวิเคราะห์และวิพากษ์

การวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยในแวดวงอุตสาหกรรมไมซ์ถือเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงองค์ความรู้ที่มีอยู่ รวมถึงการมองเห็นช่องว่างที่ยังรอการเติมเต็ม และแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรมนี้ การวิเคราะห์เชิงวิพากษ์จึงมิได้จำกัดอยู่เพียงการสำรวจสถานะของงานวิจัยในปัจจุบัน หากแต่ยังครอบคลุมถึงการประเมินคุณภาพของระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์ข้อมูล และความน่าเชื่อถือของผลการศึกษา ในบริบทของอุตสาหกรรมไมซ์ การวิพากษ์งานวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะงานวิจัยแต่ละประเภทก็มีจุดแข็งและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป งานวิจัยเชิงปริมาณให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถวัดผลได้ชัดเจนและนำไปใช้อ้างอิงในวงกว้าง ขณะที่งานวิจัยเชิงคุณภาพช่วยให้เรามองเห็นความซับซ้อนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ มุมมองที่หลากหลาย และบริบทเฉพาะที่มักจะได้ปรากฏในการศึกษาเชิงปริมาณ การบูรณาการแนวทางการวิจัยทั้งสองประเภทเข้าด้วยกันผ่านวิธีวิทยาแบบผสมผสาน จึงมีศักยภาพในการสร้างองค์ความรู้ที่สมบูรณ์และนำเสนอภาพรวมของอุตสาหกรรมไมซ์ได้ดียิ่งขึ้น

เพื่อให้การวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยมีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ จึงได้กำหนดมาตรฐานสำหรับการพิจารณา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ หรือแบบผสมผสาน ว่าสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และคำถามที่ต้องการหาคำตอบหรือไม่ รวมถึงประเมินความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น แบบสอบถาม หรือแบบสัมภาษณ์ ตลอดจนพิจารณาว่าวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชาการเพียงใด มีการพิจารณาถึงความครบถ้วน ถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมถึงประเมินความสมเหตุสมผลและความสอดคล้องของการตีความผลวิจัยกับข้อมูลที่ได้มา และมีการอ้างอิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้แล้วยังพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีอยู่ในงานวิจัย ซึ่งอาจส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย และมีการนำเสนอข้อจำกัดเหล่านั้นอย่างตรงไปตรงมาเพียงใด ในการคัดเลือกงานวิจัยที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ต้องคำนึงถึงความเกี่ยวข้องโดยตรงกับอุตสาหกรรมไมซ์และประเด็นที่ทำการศึกษา คุณภาพของงานวิจัยซึ่งพิจารณาได้จากการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่มีกระบวนการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ หรือเป็นรายงานวิจัยที่ได้รับการยอมรับในแวดวงวิชาการ และที่ต้องมีความทันสมัยของข้อมูล เพื่อให้สะท้อนสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบันของอุตสาหกรรมไมซ์

การวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยเชิงปริมาณ

ด้านความสำเร็จในการจัดงานไมซ์รูปแบบใหม่ งานวิจัยของวิฑูรย์ รุ่งเรืองผล และณภัสนันท์ เลิศศรีเจริญพงศ์ (2564) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดงานไมซ์แบบไฮบริดในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้จัดงานไมซ์จำนวน 420 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการถ่ายทอดสด ความพร้อมของบุคลากร และประสบการณ์ของผู้จัดงาน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการจัดงานไมซ์แบบไฮบริดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ครอบคลุมผู้จัดงานไมซ์หลากหลายประเภททั่วประเทศ ทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปอ้างอิงกับประชากรได้ นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์ทางสถิติที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย ช่วยให้เห็นน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม การวัดความสำเร็จในการจัดงานไมซ์แบบไฮบริดเน้นเพียงมิติด้านจำนวนผู้เข้าร่วมงานและความพึงพอใจโดยรวม โดยไม่ได้พิจารณามิติอื่น ๆ ที่อาจมีความสำคัญ เช่น ผลตอบแทนการลงทุน หรือผลกระทบระยะยาว ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามอาจมีอคติจากความคิดเห็นส่วนบุคคล

ด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของธนกฤต สังข์เนย และเมธาวี ว่องกิจ (2565) เรื่อง การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไมซ์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ใช้แบบจำลองตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต ในการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของการจัดงานไมซ์ในพื้นที่ EEC ผลการวิจัยพบว่า ในปี พ.ศ. 2562 อุตสาหกรรมไมซ์ในพื้นที่ EEC สามารถสร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจโดยรวมคิดเป็นมูลค่า 15,742 ล้านบาท แบ่งเป็นผลกระทบทางตรง 8,456 ล้านบาท ผลกระทบทางอ้อม 4,237 ล้านบาท และผลกระทบชักนำ 3,049 ล้านบาท โดยมีตัวคูณทวีทางเศรษฐกิจเท่ากับ 1.86 นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการจ้างงานรวม 28,564 ตำแหน่ง

งานวิจัยนี้ใช้แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือในการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจ ทำให้เห็นภาพรวมของมูลค่าและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากอุตสาหกรรมไมซ์อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังมีการจำแนกผลกระทบตามประเภทของงานไมซ์และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ทำให้เห็นรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้น โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของการใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่อาจไม่สะท้อนความเป็นจริงในปัจจุบันอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะในช่วงหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่โครงสร้างอุตสาหกรรมและพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ แบบจำลองตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตยังมีข้อสมมติบางประการ เช่น การประหยัดต่อขนาดคงที่ และสัดส่วนปัจจัยการผลิตคงที่ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในทุกกรณี

ด้านการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของ Chatkaewnapanon et al. (2022) เรื่อง Resilience factors and recovery trajectories of MICE destinations evidence from Thailand's competitive analysis เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความยืดหยุ่นและการฟื้นตัวของจุดหมายปลายทางไมซ์ในประเทศไทยภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาวะวิกฤต การสนับสนุนจากภาครัฐ ความพร้อมด้านเทคโนโลยี และความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความยืดหยุ่นและการฟื้นตัวของจุดหมายปลายทางไมซ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ยังพบความแตกต่างในระดับความยืดหยุ่นและรูปแบบการฟื้นตัวระหว่างเมืองต่าง ๆ โดยกรุงเทพมหานครและภูเก็ตมีแนวโน้มการฟื้นตัวที่เร็วกว่าเมืองอื่น ๆ

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่มในหลายพื้นที่ ทำให้ผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปอ้างอิงได้ในวงกว้าง นอกจากนี้ ยังใช้การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงที่สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรได้อย่างละเอียด และมีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างพื้นที่ ทำให้เห็นภาพรวมและความแตกต่างในระดับพื้นที่ โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านกรอบเวลาการศึกษาที่เน้นช่วงเริ่มต้นของการฟื้นตัวเท่านั้น ไม่ได้ติดตามผลในระยะยาว ซึ่งอาจไม่สะท้อนภาพรวมของกระบวนการฟื้นตัวที่สมบูรณ์ นอกจากนี้ การใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นการรายงานด้วยตนเอง อาจมีอคติจากความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ตอบ

ด้านพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ งานวิจัยของชัชพล ทรงสุนทรวงศ์ และอรรณีย์ ธิติพานิชย์ (2566) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาร่วมงานไมซ์ซ้ำของผู้เข้าร่วมงานชาวต่างชาติในประเทศไทย ใช้การวิเคราะห์สมการ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการบริการ ความคุ้มค่าด้านราคา และภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทาง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน ในขณะที่ความพึงพอใจ และความผูกพันทางอารมณ์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจกลับมาร่วมงานซ้ำ นอกจากนี้ ความพึงพอใจยังเป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างคุณภาพการบริการ ความคุ้มค่าด้านราคา และภาพลักษณ์ของจุดหมายปลายทางกับความตั้งใจกลับมาร่วมงานซ้ำ

งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่และใช้การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงที่สามารถตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและบทบาทของตัวแปรส่งผ่านได้อย่างละเอียด ช่วยให้เข้าใจกระบวนการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมงานได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านความครอบคลุมของตัวแปรที่ศึกษา โดยเน้นเฉพาะปัจจัยด้านคุณภาพการบริการ ความคุ้มค่า และภาพลักษณ์ โดยไม่ได้พิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจสำคัญ เช่น เทคโนโลยี ความยั่งยืน หรือความปลอดภัยและสุขอนามัย โดยเฉพาะในบริบทหลังโควิด-19

ด้านความยั่งยืนในอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของ Sukprasertchai et al. (2023) เรื่อง Factors influencing the adoption of sustainable practices in Thailand's MICE industry a structural equation modeling approach ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ในอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ประโยชน์ แรงกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง และความพร้อมด้านทรัพยากร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ในองค์กร นอกจากนี้ ยังพบว่าขนาดขององค์กรมีผลต่อระดับการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ โดยองค์กรขนาดใหญ่มีแนวโน้มที่จะนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ในระดับที่สูงกว่าองค์กรขนาดกลางและขนาดเล็ก

งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีที่ชัดเจนและครอบคลุม โดยบูรณาการทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory) ทฤษฎีสถาบัน (Institutional Theory) และทฤษฎีฐานทรัพยากร (Resource-Based View) เข้าด้วยกัน ทำให้มีพื้นฐานทางทฤษฎีที่แข็งแกร่ง นอกจากนี้ ยังใช้การวิเคราะห์ทางสถิติขั้นสูงและมีการจำแนกผลการวิเคราะห์ตามลักษณะขององค์กร โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านการวัดระดับการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ ซึ่งอาศัยการรายงานด้วยตนเองที่อาจไม่สะท้อนการปฏิบัติจริงในองค์กร เนื่องจากผู้ตอบอาจมีแนวโน้มที่จะรายงานในเชิงบวกมากเกินไป นอกจากนี้ การศึกษายังขาดการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้

การวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยเชิงคุณภาพ

ด้านการปรับตัวของธุรกิจไมซ์หลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

งานวิจัยของกมลชนก วิเชียรพันธุ์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2564) เรื่อง การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจไมซ์ในประเทศไทยท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา ใช้แนวคิดปรากฏการณ์วิทยา ในการศึกษาประสบการณ์และกระบวนการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจไมซ์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลการวิจัยได้นำเสนอกระบวนการปรับตัวของธุรกิจไมซ์ใน 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการไปสู่ดิจิทัลและรูปแบบผสมผสาน 2) การพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญใหม่ของบุคลากร 3) การปรับโครงสร้างองค์กรและลดต้นทุน และ 4) การแสวงหาพันธมิตรและตลาดใหม่

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย ทำให้สามารถเข้าถึงและนำเสนอประสบการณ์เชิงลึกของผู้ประกอบการได้อย่างเป็นรูปธรรม การเลือกผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายทั้งในแง่ของประเภทธุรกิจ ขนาดองค์กร และพื้นที่ให้บริการ ช่วยให้ได้มุมมองที่รอบด้าน นอกจากนี้ การใช้การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านข้อมูล ผู้วิจัย และทฤษฎี ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านความสามารถในการสรุปอ้างอิง (Generalizability) เนื่องจากใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและเลือกแบบเจาะจง ทำให้อาจไม่ครอบคลุมความหลากหลายของผู้ประกอบการทั้งหมดในอุตสาหกรรม นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งอาจไม่สะท้อนพัฒนาการในระยะยาวของกระบวนการปรับตัว

ด้านนวัตกรรมบริการในอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของวีรชารณ สุรกี และอริสรา เสยานนท์ (2565) เรื่อง กระบวนการพัฒนานวัตกรรมบริการในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการในประเทศไทย การศึกษาทฤษฎีฐานราก ใช้วิธีวิทยาทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) ในการศึกษากระบวนการพัฒนานวัตกรรมบริการในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ ผลการวิจัยได้นำเสนอทฤษฎีฐานรากเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานวัตกรรมบริการในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การระบุโอกาสและความต้องการของตลาด 2) การสร้างแนวคิดและการออกแบบนวัตกรรมบริการ 3) การทดสอบและประเมินแนวคิด 4) การนำนวัตกรรมบริการไปปฏิบัติ และ 5) การประเมินผลและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาทฤษฎีฐานรากที่เหมาะสมกับการศึกษาปรากฏการณ์ที่ยังมีทฤษฎีรองรับไม่มากนัก ทำให้สามารถพัฒนาทฤษฎีใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทของอุตสาหกรรมไมซ์ในประเทศไทย การเก็บข้อมูลจากหลายแหล่งและหลายวิธีช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอแบบจำลองกระบวนการพัฒนานวัตกรรมบริการที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในภาคธุรกิจ โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านการมุ่งเน้นเฉพาะธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมไมซ์ ทำให้อาจไม่ครอบคลุมลักษณะเฉพาะของธุรกิจไมซ์ประเภทอื่น เช่น การจัดประชุมหรือการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล นอกจากนี้ การพิจารณาวัฒนธรรมบริการในมุมมองของผู้ให้บริการเป็นหลัก อาจขาดมุมมองจากฝั่งผู้ใช้บริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

ด้านการบริหารจัดการความยั่งยืนในอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของ Weerakit et al. (2022) เรื่อง Embedding sustainability into MICE venues a multi-stakeholder perspective from Thailand's eastern economic corridor เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษาการบูรณาการแนวคิดความยั่งยืนเข้ากับการบริหารจัดการสถานที่จัดงานไมซ์ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย ผลการวิจัยได้นำเสนอโมเดลการบูรณาการความยั่งยืนเข้ากับการบริหารจัดการสถานที่จัดงานไมซ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำและวิสัยทัศน์ด้านความยั่งยืน 2) การออกแบบและการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างคุณค่าทางสังคม และ 4) การสื่อสารและการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

งานวิจัยนี้ใช้มุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลาย ทำให้ได้ภาพรวมของการบริหารจัดการความยั่งยืนที่ครอบคลุมและรอบด้าน การศึกษาในบริบทเฉพาะของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศไทย ทำให้ผลการวิจัยมีความเฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ การนำเสนอโมเดลการบูรณาการความยั่งยืนที่ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความยั่งยืนในอุตสาหกรรมไมซ์อย่างเป็นองค์รวม โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านการมุ่งเน้นเฉพาะสถานที่จัดงานไมซ์ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบนิเวศอุตสาหกรรมไมซ์ ทำให้อาจละเลยมิติอื่น ๆ ของความยั่งยืนในอุตสาหกรรมนี้ นอกจากนี้ การศึกษาในบริบทเฉพาะของพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกอาจทำให้ผลการวิจัยมีข้อจำกัดในการนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

ด้านประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ งานวิจัยของพรพิมล ศักดิ์สูง และสิริภา กิจประพทธีกุล (2564) เรื่อง การศึกษาประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ในรูปแบบเสมือนจริง การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาชาติจิต ใช้วิธีวิทยาชาติพันธุ์วรรณาชาติจิต ในการศึกษาประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ในรูปแบบเสมือนจริงในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ผลการวิจัยได้นำเสนอประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานไมซ์เสมือนจริงใน 5 มิติ ได้แก่ 1) ประสบการณ์การเข้าถึงเนื้อหาและการเรียนรู้ 2) ประสบการณ์การมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างเครือข่าย 3) ประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์ม 4) ประสบการณ์การมีส่วนร่วมและความผูกพัน และ 5) ประสบการณ์ด้านอารมณ์และความรู้สึก

งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัลซึ่งเป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่ทันสมัยและเหมาะสมกับการศึกษาปรากฏการณ์ในพื้นที่ดิจิทัล การเก็บข้อมูลจากหลายแหล่งและหลายวิธีช่วยให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและลึกซึ้ง นอกจากนี้ การศึกษาในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งเป็นช่วงที่งานไมซ์เสมือนจริงมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ผลการวิจัยมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการขององค์ความรู้ในช่วงเวลานั้น โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในด้านความสามารถในการสรุปอ้างอิง เนื่องจากใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กและเลือกแบบเจาะจง ทำให้อาจไม่ครอบคลุมความหลากหลายของผู้เข้าร่วมงานทั้งหมด นอกจากนี้ การศึกษาในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งอาจไม่สะท้อนพัฒนาการของเทคโนโลยีและรูปแบบงานไมซ์เสมือนจริงที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ด้านการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ งานวิจัยของธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา และสมบัติ กุสุมาลี (2566) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ กรณีศึกษาผู้จัดงานมီโออาซีฟในประเทศไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการศึกษาแบบกรณีศึกษา ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้จัดงานมီโอ ผลการวิจัยได้นำเสนอกรอบสมรรถนะของบุคลากรในกลุ่มผู้จัดงานมီโออาซีฟ ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มสมรรถนะ ได้แก่ 1) สมรรถนะหลัก เช่น การบริหารจัดการโครงการ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การบริหารความเสี่ยง 2) สมรรถนะด้านเทคนิค เช่น การออกแบบประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงาน การจัดการโลจิสติกส์ การจัดการด้านงบประมาณ และ 3) สมรรถนะเชิงพฤติกรรม เช่น การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในอุตสาหกรรมไมซ์ การศึกษาแบบเจาะลึกในกลุ่มผู้จัดงานมီโออาซีฟซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่คุณค่าของอุตสาหกรรมไมซ์ ทำให้ผลการวิจัยมีความเฉพาะเจาะจงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง นอกจากนี้ การนำเสนอกรอบสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมและเป็นระบบ ช่วยให้องค์กรในอุตสาหกรรมไมซ์สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในการมุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มผู้จัดงานมီโออาซีฟ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมไมซ์ ทำให้อาจไม่ครอบคลุมสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ผู้ให้บริการสถานที่จัดงาน ผู้ให้บริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ หรือผู้ให้บริการด้านอาหารและเครื่องดื่ม นอกจากนี้ การศึกษาในมุมมองขององค์กรเป็นหลัก อาจขาดมุมมองจากตัวบุคลากรเองในด้านความต้องการและความคาดหวังในการพัฒนาวิชาชีพ

การเสนอความคิดใหม่จากการวิเคราะห์และวิพากษ์

อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE ย่อมาจาก Meetings, Incentives, Conventions, and Exhibitions) ถือเป็นภาคส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจของประเทศไทย การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่อุตสาหกรรมเผชิญกับความท้าทายครั้งสำคัญจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากการวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในอุตสาหกรรมไมซ์ที่ผ่านมา ทำให้เห็นถึงช่องว่างความรู้และโอกาสในการพัฒนาแนวทางการวิจัยใหม่ๆ ที่จะมีส่วนช่วยยกระดับอุตสาหกรรมไมซ์ไทยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้นในเวทีโลก ในส่วนนี้จึงมุ่งนำเสนอความคิดใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยต่าง ๆ โดยแบ่งเป็นประเด็นสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาโมเดลธุรกิจใหม่เชิงนวัตกรรม

จากการวิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของธุรกิจใหม่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มุ่งเน้นการปรับตัวเชิงรับมากกว่าการสร้างสรรค์โมเดลธุรกิจใหม่เชิงรุก โดยหลายรายเพียงแค่ปรับเปลี่ยนจากรูปแบบออฟไลน์สู่ออนไลน์หรือผสมผสานทั้งสองรูปแบบ (ไฮบริด) ซึ่งแม้จะช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดได้ในช่วงวิกฤต แต่ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในระยะยาว

จึงเสนอแนวคิด โมเดลธุรกิจใหม่แห่งอนาคต (Future MICE Business Model) ที่มุ่งเน้นการสร้างสรรค์คุณค่าในมิติใหม่ ๆ ด้วยการผสมผสานระหว่างศาสตร์และศิลป์ เทคโนโลยีและมนุษย์ ความเป็นสากลและอัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- การหลอมรวมอุตสาหกรรม (Industry Convergence) การผสานธุรกิจใหม่เข้ากับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เช่น การสร้างสรรค์ สุขภาพ การศึกษา เทคโนโลยี เพื่อสร้างตลาดใหม่และกลุ่มลูกค้าใหม่
- แพลตฟอร์มโมเดลแบบบูรณาการ (Integrated MICE Platform) การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ครอบคลุมทั้งกระบวนการจัดงานไมซ์ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ โดยอาศัยเทคโนโลยีบล็อกเชน ปัญญาประดิษฐ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่
- โมเดลรายได้แบบหลายชั้น (Multi-layered Revenue Model) การพัฒนาแหล่งรายได้ที่หลากหลายนอกเหนือจากค่าลงทะเบียนหรือค่าเช่าพื้นที่จัดแสดง เช่น การสร้างรายได้จากข้อมูล บริการสมาชิกแบบต่อเนื่อง การให้ลิขสิทธิ์เนื้อหาหรือรูปแบบงาน
- การออกแบบประสบการณ์แบบปรับเปลี่ยนได้ (Adaptive Experience Design) การพัฒนารูปแบบงานที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทและความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เข้าร่วมงาน โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงและปัญญาประดิษฐ์

การพัฒนาโมเดลธุรกิจใหม่เชิงนวัตกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่บูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการ นักวิชาการ ภาครัฐ และผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายสาขา เพื่อทดลอง ประเมินผล และพัฒนาโมเดลธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายไม่เพียงแต่การอยู่รอดในภาวะวิกฤต แต่มุ่งสู่การเป็นผู้นำในการกำหนดทิศทางใหม่ของอุตสาหกรรมไมซ์โลก

2. การบูรณาการความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ

จากการวิเคราะห์งานวิจัยด้านความยั่งยืนพบว่า แม้จะมีความตระหนักและความพยายามในการนำแนวปฏิบัติด้านความยั่งยืนมาใช้ในอุตสาหกรรมไมซ์ไทย แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นการดำเนินการแบบแยกส่วนขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ และมักมุ่งเน้นประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมมากกว่ามิติทางสังคมและเศรษฐกิจ อีกทั้งปัจจัยด้านต้นทุนและผลตอบแทนระยะสั้นยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการลงทุนด้านความยั่งยืนในระยะยาว

จึงเสนอแนวคิด ความยั่งยืนเชิงกลยุทธ์สำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ (Strategic Sustainability for MICE Industry) ที่มุ่งเปลี่ยนมุมมองจากการมองความยั่งยืนเป็นเพียงความรับผิดชอบต่อหรือการปฏิบัติตามข้อกำหนดไปสู่การใช้ความยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและคุณค่าร่วมกันระหว่างธุรกิจและสังคม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- การพัฒนาตลาดไมซ์คาร์บอนต่ำ (Low-carbon MICE Market Development) การสร้างและขยายตลาดสำหรับงานไมซ์ที่มุ่งเน้นคาร์บอนต่ำหรือคาร์บอนเป็นกลาง โดยการพัฒนามาตรฐาน ระบบรับรอง และแพลตฟอร์มที่เกี่ยวข้อง

- การสร้างมูลค่าจากขยะไมซ์ (MICE Waste Valorization) การพัฒนาระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนสำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ โดยการแปรรูปขยะและวัสดุเหลือใช้จากงานไมซ์ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่า
- การออกแบบงานไมซ์เพื่อผลกระทบทางสังคม (MICE Design for Social Impact) การพัฒนาแนวทางการออกแบบและจัดงานไมซ์ที่มุ่งสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น
- การวัดผลความยั่งยืนแบบหลายมิติ (Multi-dimensional Sustainability Measurement) การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลด้านความยั่งยืนของงานไมซ์ที่ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการความยั่งยืนอย่างเป็นระบบในอุตสาหกรรมไมซ์จำเป็นต้องอาศัยการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ผสมผสานทั้งวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้เข้าใจทั้งขนาดและความซับซ้อนของปัญหา รวมถึงกลไกและบริบทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายไม่เพียงแค่การลดผลกระทบเชิงลบ แต่มุ่งสู่การสร้างผลกระทบเชิงบวกที่ยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

3. การเสริมสร้างระบบนิเวศไมซ์ดิจิทัล

จากการวิเคราะห์งานวิจัยด้านนวัตกรรมบริการและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ พบว่า แม้จะมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในอุตสาหกรรมไมซ์มากขึ้น แต่ยังมีลักษณะแยกส่วนและขาดการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ อีกทั้งการพัฒนานวัตกรรมบริการยังมักเกิดจากการตอบสนองต่อปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการวางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะยาว นอกจากนี้ ประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานในรูปแบบเสมือนจริงหรือไฮบริดยังมีข้อจำกัดในเรื่องของการมีปฏิสัมพันธ์ การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในงานไมซ์

จึงเสนอแนวคิด ระบบนิเวศไมซ์ดิจิทัลแบบบูรณาการ (Integrated Digital MICE Ecosystem) ที่มุ่งเน้นการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมไมซ์ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ ประสบการณ์ และนวัตกรรมในอุตสาหกรรม โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- แพลตฟอร์มข้อมูลไมซ์แบบเปิด (Open MICE Data Platform) การพัฒนาแพลตฟอร์มที่รวบรวมเชื่อมโยง และเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไมซ์ เช่น ข้อมูลงานไมซ์ ผู้ประกอบการ สถานที่จัดงาน ผู้เข้าร่วมงาน แนวโน้มตลาด ฯลฯ
- เทคโนโลยีปฏิสัมพันธ์เสมือนขั้นสูง (Advanced Virtual Interaction Technologies) การพัฒนาเทคโนโลยีที่ช่วยยกระดับการมีปฏิสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายในงานไมซ์เสมือนจริงหรือไฮบริด
- ระบบนิเวศนวัตกรรมไมซ์ (MICE Innovation Ecosystem) การสร้างและส่งเสริมระบบนิเวศที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยการเชื่อมโยงผู้ประกอบการ นักวิจัย นักพัฒนาเทคโนโลยี นักลงทุน และหน่วยงานภาครัฐ
- การเชื่อมโยงประสบการณ์ออนไลน์และออฟไลน์ (Online-Offline Experience Integration) – การพัฒนาแนวทางและเทคโนโลยีที่ช่วยเชื่อมโยงประสบการณ์ในโลกจริงและโลกดิจิทัลให้กลมกลืนและเสริมซึ่งกันและกัน

การเสริมสร้างระบบนิเวศไมซ์ดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Research) ที่บูรณาการความรู้และวิธีการจากหลากหลายสาขา เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ การออกแบบ ประสบการณ์ผู้ใช้ จิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ และการจัดการธุรกิจ เพื่อพัฒนาโซลูชันที่ตอบสนองความต้องการที่ซับซ้อนและหลากหลายของอุตสาหกรรมไมซ์ในยุคดิจิทัล

4. การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์

จากการวิเคราะห์งานวิจัยด้านการพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์ พบว่า แม้จะมีการระบุสมรรถนะสำคัญของบุคลากรและแนวทางการพัฒนา แต่ยังมีแนวโน้มสมรรถนะเชิงเทคนิคและการปฏิบัติงาน

มากกว่าสมรรถนะเชิงกลยุทธ์และความเป็นผู้นำ อีกทั้งการพัฒนาบุคลากรยังมักเป็นการตอบสนองต่อความต้องการในปัจจุบันมากกว่าการเตรียมความพร้อมสำหรับความท้าทายในอนาคต นอกจากนี้ การศึกษายังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำและความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการสร้างความยืดหยุ่นและการฟื้นตัวของอุตสาหกรรมไมซ์

จึงเสนอแนวคิด การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์สำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ (Strategic Human Capital Development for MICE Industry) ที่มุ่งเน้นการยกระดับบุคลากรจากผู้ปฏิบัติงานสู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการขับเคลื่อนนวัตกรรมและความยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- หลักสูตรภาวะผู้นำไมซ์แห่งอนาคต (Future MICE Leadership Program) การพัฒนาหลักสูตรระดับสูงที่มุ่งเน้นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ที่มีวิสัยทัศน์ระดับโลกและความเข้าใจในบริบทท้องถิ่น
- เครือข่ายนักนวัตกรรมไมซ์ข้ามสาขา (Cross-disciplinary MICE Innovator Network) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์และผู้เชี่ยวชาญจากสาขาอื่น ๆ
- ระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับบุคลากรไมซ์ (Lifelong Learning Ecosystem for MICE Professionals) การพัฒนาระบบนิเวศที่สนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการทำงานของบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์
- การวิจัยและพัฒนาทุนมนุษย์เชิงอนาคต (Future-oriented Human Capital R&D) การดำเนินการวิจัยเชิงอนาคต (Futures Research) เพื่อคาดการณ์ความต้องการด้านทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมไมซ์ในอนาคต

การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหลายภาคส่วน ทั้งสถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ หน่วยงานภาครัฐ และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พัฒนาหลักสูตรและกลไกสนับสนุน รวมถึงแบ่งปันทรัพยากรและความเชี่ยวชาญในการพัฒนาบุคลากร โดยต้องคำนึงถึงทั้งความต้องการในปัจจุบันและการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคต

5. การสร้างประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงานเชิงปฏิวัติ

จากการวิเคราะห์งานวิจัยด้านพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ พบว่า แม้จะมีการศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ แต่ยังคงเน้นการมองผู้เข้าร่วมงานเป็นผู้รับบริการมากกว่าผู้ร่วมสร้างคุณค่า อีกทั้งการออกแบบประสบการณ์ยังมักเป็นแบบทั่วไปมากกว่าการตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคลหรือกลุ่ม นอกจากนี้ การวัดความสำเร็จของงานไมซ์ยังมักเน้นตัวชี้วัดเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมงาน รายได้ มากกว่าตัวชี้วัดเชิงคุณภาพหรือผลกระทบในระยะยาว

จึงเสนอแนวคิด การสร้างประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงานไมซ์แบบปฏิวัติ (Revolutionary MICE Participant Experience) ที่มุ่งเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการมองผู้เข้าร่วมงานเป็นเพียงผู้บริโภค ไปสู่การมองเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในความสำเร็จของงาน โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- การออกแบบประสบการณ์เฉพาะบุคคลขั้นสูง (Advanced Personalized Experience Design) การพัฒนาแนวทางและเทคโนโลยีที่ช่วยให้สามารถออกแบบและส่งมอบประสบการณ์ที่ตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละบุคคล
- การมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ (Creative Co-participation) การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมที่ให้ผู้เข้าร่วมงานไม่เพียงเป็นผู้ชมหรือผู้ฟัง แต่เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์เนื้อหา กิจกรรม และคุณค่าของงาน

- เทคโนโลยีเพิ่มขีดความสามารถผู้เข้าร่วมงาน (Participant Empowerment Technologies) การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถของผู้เข้าร่วมงานในการเข้าถึง เข้าใจ และมีส่วนร่วมกับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ในงานไมซ์

- การวัดและประเมินผลประสบการณ์เชิงลึก (Deep Experience Measurement and Evaluation) การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมงานที่ครอบคลุมทั้งมิติเชิงอารมณ์ความรู้สึก เชิงปัญญา เชิงสังคม และเชิงพฤติกรรม

การสร้างประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงานเชิงปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการวิจัยที่ผสมผสานทั้งศาสตร์และศิลป์ ทั้งวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้เข้าใจทั้งพฤติกรรม ความต้องการ อารมณ์ความรู้สึก และบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เข้าร่วมงาน โดยมีเป้าหมายไม่เพียงแค่การสร้างคามพึงพอใจ แต่มุ่งสู่การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย สร้างแรงบันดาลใจ และเปลี่ยนแปลงชีวิต

จากการวิเคราะห์และวิพากษ์ผลงานวิจัยในอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทย ได้นำเสนอความคิดใหม่ ใน 5 ประเด็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดเหล่านี้ไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความท้าทายในปัจจุบัน แต่ยังมุ่งสู่การสร้างอนาคตใหม่ของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยที่มีความสามารถในการแข่งขัน ยั่งยืน และมีคุณค่า การผลักดันแนวคิดเหล่านี้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การผสมผสานความรู้และวิธีการจากหลากหลายสาขา และความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม เพื่อร่วมกันสร้างและขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ใหม่ของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยสู่ความเป็นเลิศในระดับโลก

บทสรุป

อุตสาหกรรมไมซ์ (MICE ย่อมาจาก Meetings, Incentives, Conventions, and Exhibitions) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทยในฐานะองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจที่มีมูลค่าสูง บทความวิชาการนี้ได้นำเสนอการวิเคราะห์สถานการณ์ ผลกระทบ การปรับตัว และแนวโน้มของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยอาศัยการทบทวนวรรณกรรม การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ และการวิพากษ์ผลงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยในอนาคต โดยก่อนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อุตสาหกรรมไมซ์ไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2562 สามารถสร้างรายได้ให้ประเทศมากกว่า 220,000 ล้านบาท ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นประเทศที่มีการจัดงานประชุมนานาชาติมากเป็นอันดับที่ 4 ของทวีปเอเชีย และกรุงเทพมหานครได้รับการจัดอันดับให้เป็นเมืองที่มีการจัดงานประชุมนานาชาติมากเป็นอันดับที่ 2 ของทวีปเอเชีย รองจากสิงคโปร์ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่ออุตสาหกรรมไมซ์ ทำให้ผู้ประกอบการต้องปรับตัวอย่างมาก โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานไปสู่รูปแบบออนไลน์และแบบผสมผสาน การพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญใหม่ของบุคลากร การปรับโครงสร้างองค์กรและลดต้นทุน รวมถึงการแสวงหาพันธมิตรและตลาดใหม่

จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัยด้านต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงช่องว่างและโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ไทยในอนาคต ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดใหม่ 5 ประการสำคัญ ได้แก่ 1. การพัฒนาโมเดลธุรกิจไมซ์เชิงนวัตกรรม ที่เน้นการสร้างคุณค่าในมิติใหม่ผ่านการหลอมรวมอุตสาหกรรม แพลตฟอร์มแบบบูรณาการ โมเดลรายได้แบบหลายชั้น และการออกแบบประสบการณ์แบบปรับเปลี่ยนได้ 2. การบูรณาการความยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ที่มุ่งใช้ความยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ผ่านการพัฒนาตลาดไมซ์คาร์บอนต่ำ การสร้างมูลค่าจากขยะไมซ์ การออกแบบงานไมซ์เพื่อผลกระทบทางสังคม และการวัดผลความยั่งยืนแบบ

หลายมิติ 3. การเสริมสร้างระบบนิเวศไมซ์ดิจิทัล ที่เน้นการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ผ่านแพลตฟอร์มข้อมูลแบบเปิด เทคโนโลยีปฏิสัมพันธ์เสมือนขั้นสูง ระบบนิเวศนวัตกรรม และการเชื่อมโยงประสบการณ์ออนไลน์และออฟไลน์ 4. การพัฒนาทุนมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ที่มุ่งยกระดับบุคลากรสู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผ่านหลักสูตรภาวะผู้นำไมซ์แห่งอนาคต เครือข่ายนักนวัตกรรมข้ามสาขา ระบบนิเวศการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการวิจัยและพัฒนาทุนมนุษย์เชิงอนาคต และ 5. การสร้างประสบการณ์ผู้เข้าร่วมงานเชิงปฏิบัติ ที่มองผู้เข้าร่วมงานเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์ ผ่านการออกแบบประสบการณ์เฉพาะบุคคลขั้นสูง การมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ เทคโนโลยีเพิ่มขีดความสามารถ และการวัดประเมินผลประสบการณ์เชิงลึก

การพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในระดับสากลจำเป็นต้องอาศัยทั้งนโยบายและมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐ การปรับตัวและนวัตกรรมของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม การพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพของการจัดงาน ตลอดจนการสร้างความแตกต่างและจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางไมซ์ระดับโลก และในด้านการวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมการวิจัยเชิงผสมผสานที่บูรณาการทั้งวิธีวิทยาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะช่วยให้เกิดความเข้าใจที่รอบด้าน ครอบคลุม และลึกซึ้งเกี่ยวกับอุตสาหกรรมไมซ์ ซึ่งมีลักษณะซับซ้อน เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่ม และมีทั้งมิติที่สามารถวัดเชิงปริมาณได้และมิติเชิงคุณภาพ

อุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยมีศักยภาพและโอกาสในการเติบโตและพัฒนาอย่างยั่งยืนในอนาคต แม้จะเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้บริโภค การแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับโลก รวมถึงความท้าทายด้านความยั่งยืน การบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการศึกษา และภาคประชาสังคม ในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนปฏิบัติการร่วมกัน จะเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ไทยสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะบทความวิชาการในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านนโยบายและแผน ภาครัฐควรกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (สสปน.) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงพาณิชย์ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมไมซ์ (Public-Private MICE Committee) ที่มีอำนาจในการตัดสินใจและจัดสรรทรัพยากร พร้อมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม เช่น การอำนวยความสะดวกด้านวีซ่าสำหรับผู้เข้าร่วมงานไมซ์ การยกเว้นภาษีสำหรับอุปกรณ์นำเข้าชั่วคราวเพื่อจัดงาน และการสนับสนุนมาตรการจูงใจทางภาษีสำหรับการจัดงานไมซ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. ด้านการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมบริการและโมเดลธุรกิจใหม่ในอุตสาหกรรมไมซ์ ผ่านกลไกสนับสนุนต่าง ๆ เช่น กองทุนร่วมลงทุนสำหรับสตาร์ทอัพในอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE Venture Fund) ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจไมซ์นวัตกรรม (MICE Innovation Incubator) และโครงการเร่งการเติบโตของธุรกิจไมซ์ (MICE Business Accelerator Program) และพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากอุตสาหกรรมไมซ์ และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายพันธมิตรระหว่างผู้ประกอบการไมซ์กับอุตสาหกรรมอื่น ๆ เพื่อขยายโอกาสทางธุรกิจและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาด

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางกายภาพและดิจิทัลที่จำเป็นต่ออุตสาหกรรมไมซ์ ได้แก่ การขยายและปรับปรุงศูนย์ประชุมและแสดงสินค้าในเมืองไมซ์หลักและเมืองไมซ์รอง การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่เชื่อมโยงสถานที่จัดงานกับโรงแรมและสถานที่ท่องเที่ยว การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล เช่น เครือข่าย 5G อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และระบบรักษาความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลกลางสำหรับอุตสาหกรรมไมซ์ที่เชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งระบบ และการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล

4. ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกย่องการพัฒนาทุนมนุษย์ในอุตสาหกรรมไมซ์ผ่านความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สมาคมวิชาชีพ และผู้ประกอบการ ในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและฝึกอบรมที่ตอบสนองความต้องการของอุตสาหกรรม ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาในอุตสาหกรรมไมซ์ โดยเฉพาะการวิจัยเชิงผสมผสานที่บูรณาการทั้งวิธีวิทยาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดี ตลอดจนส่งเสริมการตลาดและประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฐานะจุดหมายปลายทางไมซ์ชั้นนำที่มีเอกลักษณ์และความคุ้มค่า โดยเน้นการนำเสนอจุดแข็งด้านอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว และการบริการที่มีคุณภาพระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

- กนกกานต์ แก้วนุช. (2563). การศึกษาศักยภาพและความพร้อมของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยในยุค Next Normal. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(2), 222-239.
- กมลชนก วิเชียรณพรัตน์ และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2564). การปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจไมซ์ในประเทศไทยท่ามกลางวิกฤตโควิด-19: การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. *วารสารการจัดการธุรกิจมหาวิทยาลัยบูรพา*, 10(1), 103-122.
- ทีมวิจัยอุตสาหกรรมไมซ์ สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2564). *แนวโน้มอุตสาหกรรมไมซ์ไทยและโลกในยุค Next Normal*. กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ.
- จิรา วัฒนาวณิชชัย. (2564). แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์หลังวิกฤตโควิด-19: บทเรียนจากประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร*, 16(2), 23-38.
- พรพิมล ศักดิ์สูง และสิริภา กิจประพทธิกุล. (2564). การศึกษาประสบการณ์และความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงานไมซ์ในรูปแบบเสมือนจริง: การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม*, 8(2), 55-73.
- พัฒนาพงศ์ ภูสุวรรณ. (2564). การประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไมซ์ไทย: การวิเคราะห์ด้วยตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิต. *วารสารเศรษฐศาสตร์ประยุกต์*, 28(1), 23-45.
- ศุภวรรณ ตีระรัตน์ และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดงานไมซ์ในยุคโควิด-19: การปรับตัวและการเปลี่ยนแปลง. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 16(1), 18-36.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ และคณะ. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อส่งเสริมการจัดประชุมนานาชาติในประเทศไทย. *วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 17(1), 112-134.
- อรรธิกา พังสอาด และคณะ. (2564). การพัฒนาเมืองไมซ์รองเพื่อส่งเสริมการกระจายรายได้จากอุตสาหกรรมไมซ์สู่ภูมิภาค. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 9(2), 289-305.
- วิทวัส รุ่งเรืองผล และณภัสนันท์ เลิศศรีเจริญพงศ์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดงานไมซ์แบบไฮบริดในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจ*, 44(172), 23-46.

- ธนภุต สังข์เฉย และเมธาวี ว่องกิจ. (2565). การวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมไมซ์ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 13(2), 76-95.
- เพชรสุดา ภูมิพันธุ์. (2565). การเปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไมซ์ระหว่างไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 18(1), 94-113.
- วรรณวิมล ปรัชญาวาทีน. (2565). การพัฒนาการจัดประชุมและนิทรรศการที่ยั่งยืนในประเทศไทย: แนวปฏิบัติและความท้าทาย. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*, 18(2), 122-138.
- วัชรภรณ์ สุรกี และอริสรา เสยานนท์. (2565). กระบวนการพัฒนานวัตกรรมบริการในธุรกิจการจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการในประเทศไทย: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 20(1), 77-92.
- สมมาศ เลิศลักษณ์ธรรยา. (2565). ผลกระทบของโควิด-19 ต่ออุตสาหกรรมไมซ์ไทยและแนวทางการฟื้นตัว. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ*, 19(1), 67-84.
- ซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ และอรรณีย์ ธิติพานิชย์. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจกลับมาร่วมงานไมซ์ซ้ำของผู้เข้าร่วมงานชาวต่างชาติในประเทศไทย. *วารสารการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 19(1), 58-79.
- ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา และสมบัติ กุสุมาวลี. (2566). การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรในอุตสาหกรรมไมซ์: กรณีศึกษาผู้จัดงานมืออาชีพในประเทศไทย. *วารสารการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ*, 15(1), 120-141.
- Chatkaewnapanon, Y., Lertsuttitham, P., & Suwannasap, M. (2022). Resilience factors and recovery trajectories of MICE destinations: Evidence from Thailand's competitive analysis. *International Journal of Event and Festival Management*, 13(1), 93-112.
- Leerapun, A., & Leelapornpisit, S. (2022). Competitive advantage factors of Thailand as a MICE destination in ASEAN. *Journal of Convention & Event Tourism*, 23(2), 178-196.
- Wang, Y., & Qi, S. (2022). Green MICE: Balancing economic benefits and environmental sustainability in the exhibition industry. *Journal of Sustainable Tourism*, 30(5), 1068-1088.
- Weerakit, N., Suwannanon, K., & Chaijaroenwatana, B. (2022). Embedding sustainability into MICE venues: A multi-stakeholder perspective from Thailand's eastern economic corridor. *Journal of Convention & Event Tourism*, 23(3), 226-248.
- Senbeto, D. L., Koseoglu, M. A., & King, B. (2023). MICE industry in the post-pandemic era: Trends, challenges, and opportunities. *Journal of Business Research*, 156, 113486.
- Sukprasertchai, T., Jongprasopchok, N., & Viriyapairojana, W. (2023). Factors influencing the adoption of sustainable practices in Thailand's MICE industry: A structural equation modeling approach. *Sustainability*, 15(3), 2468.